

The background of the entire page is a dark, atmospheric photograph. It features the silhouette of a church building, including a prominent dome and a steeple, against a deep blue twilight sky. In the lower portion of the image, there are horizontal streaks of light, likely from a long-exposure shot of city lights or traffic, adding a sense of movement and modernity to the traditional architectural subject.

RELIGIONS- OG KIRKE- POLITISK PROGRAM

radikale B

Vedtaget af Radikale Venstres hovedbestyrelse den 29. maj 2021.

HISTORISK BAGGRUND

I Danmark nyder vi grundlovssikrede rettigheder til at tro, tænke og tale frit.

Vi har religionsfrihed, vi har ytringsfrihed og forsamlingsfrihed. Vi hylder principper om lighed og ligeværd. Vi hævder beskyttelse af mindretal og er imod alle former for diskrimination hvad angår religion, race og køn.

Når det gælder trosområdet, er der imidlertid ikke lighed. Den danske folkekirke har som majoritetsreligion og af historiske årsager en særstilling over for de øvrige trossamfund her i landet.

Efter reformationen fik Danmark en evangelisk-luthersk kirkeordning, der indførte en statskirke med kongen som overhoved og religionstvang. Det ændrede sig med grundloven af 1849, som indførte religionsfrihed. Statskirken blev om-døbt til folkekirke, som dog fortsat skulle understøttes af staten. Endelig blev der indført en mulighed for at danne trossamfund udenfor fra folkekirken.

Det var intentionen hos grundlovens fædre, at kirken på sigt skulle lede sig selv. Det blev skrevet ind i grundloven i form af de såkaldte løfteparagraffer, at folkekirkens forhold skulle ordnes ved lov, og at dette i øvrigt skulle gælde for alle andre trossamfund.¹

Som bekendt er det aldrig lykkedes at indfri §66, mens trossamfundene uden for folkekirken fik deres egen lov i 2017, hvorved §69 kan siges at være opfyldt.

Det betyder, at folkekirken stadig nyder en række privilegier sammenlignet med de øvrige trossamfund, men også er bundet tæt sammen med staten.

RADIKALE PRINCIPPER OG MÅLSÆTNINGER

I Radikale Venstre mener vi, at de gældende regler i overvejende grad tilgode-ser religionsfriheden, men til gengæld strider imod principperne om ligestilling af religiøse samfund og friheden til ikke at være underlagt et trossamfund eller give bidrag til nogen form for gudsdyrkelse. Det radikale program om grundloven peger på en adskillelse af stat og kirke, og landsmødet har bekræftet dette ønske i form af gentagne landsmøderesolutioner – senest i 2020.²

En adskillelse af kirke og stat vil først og fremmest indebære, at kirkens forkyn-dere ophører med at være offentligt ansatte og dermed sættes fri for de forplig-telser, der hører med. Adskillelsen vil dog også indebære, at kirken selv vil skulle stå for personaleadministration og opkrævning af kontingent og øvrige bidrag.

¹ Løfteparagrafferne §66 "Folkekirkens forfatning ordnes ved lov" og §69 "De fra Folkekirken afvigende trossamfunds forhold ordnes nærmere ved lov".

² https://www.radikale.dk/system/files/Dokumenter/Programmer_Retspolitik_Februar2014.pdf;
<https://fremad.radikale.dk/media/1951/vedtagne-resolutioner-radikale-venstres-landsmoede-19-september-2020.pdf> (s. 8).

Samtidig vil opgaver som civilregistrering ved navngivning, ægteskab med videre overgå til de ikke-religiøse offentlige myndigheder som opfyldelse af et legitimt ønske fra ikke-folkekirkelige kredse.

En adskillelse af kirke og stat vil dog ikke kun vedrøre præsterne og de øvrige ansatte, men også kirkebygningerne. Af historiske grunde bør de overdrages til kirken selv, men under de betingelser som i øvrigt gælder for ejerskab af historiske bygninger. Herunder retten til at skille sig af med bygningerne, hvis man ønsker at nedlægge en kirke eller for den sags skyld at afhænde dem alle til staten i tilfælde af, at man snarere ønsker en position som lejer. Der skal gives mulighed for at få tilskud til såvel vedligeholdelse som til kulturelle aktiviteter i bygningerne i form af kirkekunst, kirkemusik og andet.

Som grundloven er udformet i dag, er det imidlertid ikke muligt at gennemføre alle ændringerne. Man kan imidlertid gennemføre en del af dem inden for de eksisterende rammer i regi af den rammelov for folkekirken, som grundloven siden 1849 har stillet i udsigt.

Med vedtagelsen af rammeloven, eller kirkeloven, vil folkekirken kunne få en mere selvstændig status og blive i stand til at deltage i en dialog om sit fremtidige forhold til staten. Radikale Venstre vil bidrage til denne dialog ved at foreslå ændringer i grundloven.

OVERORDNEDE RELIGIONSPOLITISKE TILTAG

Ligestilling af livssynssamfund med trossamfund

Indtil kirke og stat kan adskilles ved en grundlovsændring, bør trossamfundsloven – efter norsk forbillede – udvides til at inkludere livssynssamfund.³

Ved livssynssamfund forstås almenvelgørende foreninger, der skaber en ramme for mennesker med fælles livssyn om ritualer og livets overgange. Livssynssamfund kan være foreninger med et filosofisk eller sekulært sigte dog undtaget dem, der har bekæmpelse af religion eller livssyn som hovedformål.

Godkendelse af tros- og livssynssamfund bør foregå efter de retningslinjer, som er angivet i trossamfundsloven, herunder at udøvelsen af ritualer, skikke og religiøs undervisning ikke strider mod landets love eller opfordrer til brud på dem. Radikale Venstre ønsker, at de så vidt muligt har rammevilkår som svarer til folkekirkens med forbillede i de rettigheder, som valgmenigheder har i dag.

Som en grundlæggende frihedsrettighed skal alle tros- og livssynssamfund have ret til at gennemføre deres ritualer og øvrige virksomhed på det eller de sprog, de ønsker. Radikale Venstre ønsker at fastholde denne praksis, og statsligt tilsyn af godkendte trossamfund må ikke indebære, at man pålægger trossamfund at skulle oversætte eller sørge for tolkning af deres religiøse handlinger.

På linje med ændringerne af folkekirkens opgaver skal tros- og livssynssamfunds civile registrering af fødsler, navngivning, vielser og dødsfald overgå til offentlige

³ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2017/1533>

myndigheder. Såvel tros- som livssynssamfund skal efter statslig bemyndigelse kunne anlægge og drive egne begravelsespladser.

Som led i ligestillingen skal konfirmationsforberedelsen herefter ikke være en del af folkeskoleloven.

Økonomiske forhold

Landets religiøse samfund bør af princip behandles ensartet af det offentlige, herunder hvad angår økonomi og beskatningsforhold. På det grundlag ønsker Radikale Venstre, at der nedsættes et udvalg, der kan udrede og beskrive de nuværende økonomiske relationer mellem stat og kommuner på den ene side og henholdsvis folkekirken og de øvrige trossamfund på den anden side.

På grundlag af udredningen skal der udarbejdes konkrete forslag til fornyede relationer, som bør være i tråd med følgende overordnede principper:

Indtil kirke og stat er adskilt ved en grundlovsændring, skal godkendte tros- og livssynssamfund, der ønsker det kunne få statslig understøttelse af opkrævning af medlemsbidrag på linje med, hvordan staten understøtter folkekirkens opkrævning af kirkeskat.

Efter en grundlovsændring skal private bidrag til godkendte tros- og livssynssamfund ikke længere kunne trækkes fra på selvangivelsen.

Staten skal kunne yde tilskud til alle tros- og livssynssamfunds kulturarvsforvaltning og kulturelle praksis, herunder folkekirkens – det vil sige til religiøse bygninger, deres kunstværker og den kunst, der udøves i den.

Indtil adskillelsen af kirke og stat er gennemført, skal de statslige bidrag til folkekirken målrettes til samme formål, mens forkyndelse, herunder aflønning af præster, skal finansieres af kirkeskatten.

Ejerskabet til kirkebygningerne bør afklares endeligt med henblik på, at kirken selv får entydig råderet over dem – og ansvar for dem – dog med særlige forpligtelser for bevaringsværdige historiske bygninger. Hvilke dele af kirken, som skal have råderetten, bør afgøres af kirken selv, hvilket blandt andet forudsætter, at kirken får en beslutningsstruktur i form af en rammelov – som beskrevet i det følgende afsnit.

FOLKEKIRKENS STYREFORM FREM MOD EN GRUNDLOVSÆNDRING

Formål med ændringerne

Indtil vi med en grundlovsændring kan foretage en egentlig adskillelse af kirke og stat, må det primære formål med en ændring af styreformen være at skabe så stor armslængde som muligt mellem regeringen (herunder et eventuelt kirkemистерium) og folkekirken selv.

Kirken vil naturligvis være underlagt landets øvrige love, herunder lovgivning om foreninger og trossamfund generelt, men efter en overgangsperiode skal lovgivningen ideelt set ikke længere diktere den styreform, som kirkens medlemmer selv skal have mulighed for at vælge.

Opfyldelse af løfteparagraffen, grundlovens § 66, tolkes dermed reelt som etablering af en overgangsordning.

Denne overgangsordning kaldes herefter "Rammeloven". Nedenfor gives et eksempel på, hvordan en sådan rammeordning kunne tage sig ud.

Etablering af styrende organer i kirken

Rammeloven kan etablere to nationale, styrende organer: Kirkemødet og Kirkerådet. Herudover forudsættes det, at den eksisterende decentrale struktur med menighedsråd, provstiudvalg og stiftsråd fortsætter – indtil kirken selv beslutter andet.

Kirkemødet

Kirkemødet er kirkens øverste myndighed, som mødes minimum én gang om året og tager beslutninger med ordinært flertal. Dog kræver det 2/3 flertal ved to møder med minimum tre måneders mellemrum for, at kirkemødet kan nedlægge sig selv.

Mødets sammensætning af delegerede kan ændres af kirkemødet selv ved 2/3 flertal, men indtil eventuelle vedtagne ændringer sammensættes det efter følgende principper (hvilket vil resultere i en forsamling på cirka 400 delegerede):

- Hvert stift kan sende én ordinær delegeret pr. 10.000 medlemmer.
- Ud af de ordinære delegerede kan højst 1/3 være ansatte i folkekirken.
- Indtil andet besluttet, er medlemmerne af de nuværende stiftsråd fødte delegerede.

Kirkerådet

Kirkerådet er folkekirkens administrative ledelse som vælges af kirkemødet, og rådet skal varetage de administrative opgaver, der i dag varetages af Kirkeministeriet. Kirkemødet kan vælge at etablere et lønnet sekretariat for rådet.

Kirkemødet kan også med 2/3 flertal ændre reglerne for valg til kirkerådet, men indtil eventuelle vedtagne ændringer vælges det med følgende sammensætning:

- Rådet skal bestå af 5 gejstlige og 10 læge medlemmer af kirken.
- Blandt de gejstlige medlemmer skal der være mindst én biskop.

Menighedsråd, provstiudvalg og stiftsråd

Menighedsrådene består, indtil kirken selv vælger at ændre det, af de valgte medlemmer i sognene samt præsterne. Flere sogne kan vælge et fælles menighedsråd. Valgmenigheder vælger en bestyrelse.

Provstiudvalgene består, indtil kirken selv vælger at ændre det, af provsten, en præsterepræsentant og en række læge medlemmer valgt af menighedsrådene.

Stiftsrådene består, indtil kirken selv vælger at ændre det, af biskoppen samt repræsentanter for menighederne, præsterne og provsterne.

Regler for eventuelle øvrige styrende organer fastlægges af kirkemødet.

Økonomi

Kirkeskatten udskrives af kirkemødet. Kirkemødet kan vælge at uddelegere lokal udskrivning af kirkeskat til øvrige organer.

Kirkerådet administrerer kirkens midler under ansvar for kirkemødet og varetager herunder aflønning af personale. Aflønning af lokalt personale kan, på linje med lokal skatteudskrivning, uddelegeres til lokale organer.

